

C-reaktiivne valk (kõrgtundlik) (S,P-CRP-hs)

Kliinilise keemia ja laboratoorse hematoloogia osakond

C-reaktiivne valk (CRP – *C-reactive protein*) on peamiselt hepatotsüütides sünteesitav klassikaline „ägeda faasi“ valk, mille kontsentratsioon veres suureneb kiiresti ja väljendunult ägeda põletikureaktsiooni puhul ja mille määramist kasutatakse ägedate infektsioonide diagnostikas (vt C-reaktiivne valk). CRP määramine kõrgtundlikul meetodil (*high sensitive C-reactive protein*) võimaldab määrata CRP väärtusi, mis jäävad alla tavapärasest avastamispiiri. C-reaktiivne valk on oluline faktor ateroskleroosi patogeneesis ning selle madalate väärtuste täpset määramist kasutatakse kardiovaskulaarse riski hindamisel erinevates kliinilistes situatsioonides.

Uuritav materjal, selle võtmine, saatmine ja säilitamine

Katsuti	Geeli ja hüübimisaktivaatoriga katsuti (punane kollase rõngaga või kollane kork) või geeliga LH-katsuti (roheline kollase rõngaga või heleroheline kork)
Säilivus	Seerum/plasma toatemperatuuril üksteist päeva, +4 °C kaks kuud, -20 °C kolm aastat

Analüüsi tegemise aeg: ööpäevaringselt

Analüüsimeetod: immuunturbidimeetriline meetod

Referentsväärtused

< 21 p	< 4,1 mg/L
2 k – < 16 a	< 2,8 mg/L

Kardiovaskulaarse riski hindamise kriteeriumid:

< 1,0 mg/L	madal risk
1,0–3,0 mg/L	keskmine risk
> 3,0 mg/L	kõrge risk

Näidustus ja kliiniline tähendus

Infektsioonide diagnostika vastsündinutel. Kardiovaskulaarse riski hindamine.

CRP-hs määramist kardiovaskulaarse riski hindamiseks saab kasutada metaboolselt stabiilsel patsiendil, kellel ei esine samaaegselt ägedat või alaägedat infektsiooni, süsteemset põletikulist haigust ega traumat. Ühekordne määramine ei ole riski hindamise seisukohalt informatiivne ning määramist tuleks korrata kahenädalase intervalliga. Riski hindamisel arvestatakse kahe määramise keskmist tulemust.

Tulemuste tõlgendamisel tuleb silmas pidada, et CRP tase tõuseb suitsetajatel, suure kehamassiindeksiga patsientidel, östrogeenide ja progesterooni kasutamisel.

Euroopa Kardioloogide Seltsi kardiovaskulaarhaiguste preventsiiooni juhises ei soovitata CRP-hs määramist kardiovaskulaarse riski hindamiseks, kuna see ei paranda riskihinnangut ja on piiratud väärtusega (*2021 ESC Guidelines on cardiovascular disease prevention in clinical practice. European Heart Journal (2021) 42, 3227–3337*).

Ameerika Kardioloogia Kolledži ja Ameerika Südame Assotsiatsiooni preventsionijuhises loetakse CRP-hs taset > 2 mg/L kardiovaskulaarset riski soodustavaks faktoriks. CRP-hs taset soovitatakse määrata mõõduka kardiovaskulaarse riskiga patsientidel, otsustamaks

lipiide langetava ravi alustamise või tõhustamise üle (2019 ACC/AHA Guideline on the Primary Prevention of Cardiovascular Disease. *Circulation*. 2019;140:e596–e646).

Kaja Vaagen

Muudetud 03.02.2023